

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 3 Απριλίου 2013, με την εξής σύνθεση : Ιωάννης Καραβούκης, Πρόεδρος, Νικόλαος Αγγελάρας, Φλωρεντία Καλδή, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Σωτηρία Ντούνη, Μιχαήλ Ζυμής, Ευφροσύνη Κραμποβίτη και Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη, Αντιπρόεδροι, Ευάγγελος Νταής, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Μαρία Βλαχάκη (εισηγήτρια), Νικόλαος Μηλιώνης, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνος Ζώη, Δημήτριος Πέππας, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Αργυρώ Λεβέντη, Στυλιανός Λεντινάκης, Χριστίνα Ρασσιά, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Μαυρουδή, Βασιλική Σοφιανού και Δέσποινα Τζούμα, Σύμβουλοι (ο Αντιπρόεδρος Γεώργιος Κωνσταντάς και οι Σύμβουλοι Γεώργιος Βοΐλης, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Μαρία Αθανασοπούλου, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Αντώνιος Κατσαρόλης και Αγγελική Πανουτσακοπούλου απουσίασαν δικαιολογημένα).

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ : Διονύσιος Λασκαράτος.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Ιωάννα Αντωνογιαννάκη, Γενική Συντονίστρια, που ασκεί και καθήκοντα αναπληρώτριας Επιτρόπου στην Υπηρεσία Επιτρόπου στη Γραμματεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από 29 Ιουλίου 2010 (αριθμ. κατάθ. 399/29.7.2010) αίτηση για αναίρεση της 2347/2009 οριστικής απόφασης του IV Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου του ..... ο οποίος παραστάθηκε δια δηλώσεως, κατά το άρθρο 133 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, του πληρεξουσίου δικηγόρου του .....

κ α τ ά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια του Νομικού Συμβούλου του Κράτους ..... και

κ α τ ά του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Ενιαίο Ταμείο Μισθωτών (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ)», νομίμως εκπροσωπούμενου, που παραστάθηκε δια δηλώσεως, κατά το άρθρο 133 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, του πληρεξουσίου δικηγόρου του .....

Με την αναιρεσιβαλλόμενη 2347/2009 απόφαση του IV Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου έγινε εν μέρει δεκτή η από 15.3.2005 αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο για καταλογισμό του ήδη αναιρεσιέντος λόγω θετικής ζημίας που προξένησε υπό την ιδιότητά του ως θεράποντος ιατρού του ΙΚΑ στο Ίδρυμα από υπαιτιότητά του κατά την άσκηση των καθηκόντων του και καταλογίσθηκε αυτός με το συνολικό ποσό των 326.515,61 ευρώ υπέρ του Ιδρύματος, ενώ απορρίφθηκε η ίδια αίτηση κατά το μέρος που αφορούσε τον συγκαταλογισμό τριών ελεγκτών ιατρών του Ιδρύματος.

Με την αίτηση που κρίνεται και για τους λόγους που αναφέρονται σ' αυτή ζητείται η αναίρεση της προαναφερόμενης απόφασης του IV Τμήματος κατά το μέρος που αφορά τον αναιρεσιένοντα.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της αίτησης αναίρεσης. Και

Το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη αυτής ως αβάσιμης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη με παρόντες τους δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από τους Αντιπροέδρους Νικόλαο Αγγελάρα και Φλωρεντία Καλδή και τις Συμβούλους Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Θεολογία Γναρδέλλη και Αγγελική Μαυρουδή, που απουσίασαν λόγω κωλύματος.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα και

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο,

Αποφάσισε τα εξής:

I. Η υπό κρίση αίτηση για αναίρεση, κατά το μέρος που αφορά τον ήδη αναιρεσιένοντα, της 2347/2009 οριστικής απόφασης του IV Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, για την οποία έχει καταβληθεί το προσήκον παράβολο (βλ. το 14439/13.9.2010, Σειράς ΣΤ' 78084359, διπλότυπο είσπραξης τύπου Α' της Δ' ΔΟΥ Αθήνας), έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και κατά τα λοιπά νομότυπα και πρέπει, συνεπώς, να γίνει δεκτή και να εξεταστεί περαιτέρω κατά το παραδεκτό και το βάσιμο των προβαλλόμενων με αυτή λόγων αναίρεσης.

II. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγινε εν μέρει δεκτή η από 15.3.2005 αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο για καταλογισμό του ήδη αναιρεσιέντος λόγω θετικής ζημίας που προξένησε στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ήδη ΙΚΑ-ΕΤΑΜ), με την ιδιότητά του ως θεράποντος ιατρού (ψυχίατρου) του Ιδρύματος, από υπαιτιότητά του σε βαθμό δόλου κατά την άσκηση των καθοριζόμενων στο π.δ. 67/2000 καθηκόντων του και ειδικότερα το μεν λόγω συνταγογράφησης υπερβολικών ποσοτήτων φαρμάκων, κατά πολύ μεγαλύτερων από τις οριζόμενες στο π.δ. 88/1998, βάσει ημερησίων δόσεων που υπερέβαιναν τις επιτρεπόμενες (ενδεδειγμένες από τον Ε.Ο.Φ.) και χωρίς να αναγράφονται οι συνταγές στα βιβλιάρια υγείας των ασφαλισμένων, το δε λόγω μη ενδεδειγμένης συνδυαστικής συνταγογράφησης δύο ή περισσότερων κατηγοριών (αντιελκωτικών) φαρμάκων και, τέλος, λόγω μη αναγραφής του ποσοστού συμμετοχής του ασφαλισμένου στη δαπάνη των φαρμάκων, καταλογίσθηκε δε αυτός με το συνολικό ποσό των 326.515,61 υπέρ του ως άνω Ιδρύματος.

III. Ήδη ο αναιρεσιένον με την ένδικη αίτησή του, όπως αυτή αναπτύσσεται με τα παραδεκώς κατατεθέντα στις 2 και 8 Απριλίου 2013 υπομνήματά του, ζητεί την εξαφάνιση της πληττόμενης απόφασης, κατά το μέρος που τον αφορά, προβάλλοντας, κατά την προσήκουσα εκτίμηση του αναιρετηρίου, ως λόγους αναίρεσης αυτής: α) εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή των διευρυσών την επίδικη έννομη σχέση ουσιαστικών διατάξεων του άρθρου 46 παρ. 10 του π.δ/τος 774/1980 (Οργανισμός του Ελεγκτικού Συνεδρίου) και εσφαλμένη υπαγωγή από το δικάσαν Τμήμα των

δεκτών γενόμενων πραγματικών περιστατικών στις νομικές έννοιες της υπαιτιότητας και της ζημίας και β) παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας με τις ειδικότερες αιτιάσεις αφενός της παρά το νόμο (άρθρα 31 παρ. 1 περ. δ' και 47 παρ. 1 του π.δ. 1225/1981) μη απόρριψη ως απαράδεκτης λόγω αοριστίας της από 15.3.2005 αίτησης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο περί καταλογισμού του και αφετέρου της πλημμελούς αιτιολογίας ως προς την απόρριψη των προβληθέντων ισχυρισμών του, με τους οποίους αμφισβητούσε τόσο το ύψος της ζημίας, όσο και τη συνδρομή στο πρόσωπό του οποιουδήποτε βαθμού υπαιτιότητας.

IV. Το π.δ. 774/1980 «Οργανισμός Ελεγκτικού Συνεδρίου» ορίζει στην παρ. 10 του άρθρου 46 (ήδη άρθρα 68 και 69 του κυρωθέντος με το ν. 4129/2013 Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο) ότι «Ασχέτως προς την κατά το άρθρον 38 του Νομοθετικού Δ/τος 496/1974 ευθύνην των υπολόγων των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, πας υπάλληλος Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου ή Δημόσιος υπάλληλος, υπηρετών υφ' οιανδήποτε ιδιότητα εις Νομικόν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου, ευθύνεται και υποχρεούται εις ανόρθωσιν πάσης ζημίας τούτων, προελθούσης εκ δόλου ή αμελείας αυτού περί την εκτέλεσιν των υπό του ως άνω Νομοθετικού Διατάγματος και άλλων ειδικών διατάξεων ανατιθεμένων αυτός καθηκόντων. Επί της ευθύνης ταύτης αποφαίνεται το Ελεγκτικόν Συνέδριον κατά τας διατάξεις του παρόντος» και στην παρ. 5 του ίδιου άρθρου ότι «Επί της κατά το παρόν άρθρον ευθύνης δικάζει το Ελεγκτικόν Συνέδριον τη αίτησιν του παρ' αυτό Γενικού Επιτρόπου ενεργούντος είτε κατόπιν εντολής του οικείου Υπουργού είτε οικοθεν, εφ' όσον

η ευθύνη προκύπτει εκ των υπ' όψει του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποβαλλομένων κατά τον νόμον στοιχείων». Συναφώς, στο άρθρο 38 παρ. 1 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2683/1999 (Α' 19) και εφαρμόζεται κατά το άρθρο 2 παρ. 1 αυτού και επί των υπαλλήλων των ν.π.δ.δ., όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, ορίζεται ότι: «1. Ο υπάλληλος ευθύνεται έναντι του Δημοσίου για κάθε θετική ζημία την οποία προξένησε σε αυτό από δόλο ή βαρεία αμέλεια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. ....». Από τις ως άνω διατάξεις, που ταυτίζονται κατά περιεχόμενο με εκείνες των άρθρων 85 και 86 του προϊσχύσαντος Υπαλληλικού Κώδικα (π.δ. 611/1977), συνάγεται ότι οι υπάλληλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, όπως το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, εάν ζημιώσουν το νομικό πρόσωπο κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών τους καθηκόντων, ευθύνονται έναντι αυτού προς ανόρθωση κάθε θετικής ζημίας, εφόσον η ζημιόγόνος συμπεριφορά τους αποδίδεται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια, την ύπαρξη των οποίων, ως στοιχείων της αξιώσεως του ν.π.δ.δ. για αποζημίωση έναντι του ζημιώσαντος αυτό υπαλλήλου, ερευνά το Δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως (Ολ. Ελ. Συν. 730/2012, 446/2012). Δόλος δε υπάρχει στις περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες ο υπάλληλος τελεί σε γνώση του παράνομου χαρακτήρα των πράξεων ή παραλείψεών του και αποβλέπει στην επίτευξη ενός παράνομου αποτελέσματος, το οποίο και αποδέχεται, ενώ βαρεία αμέλεια υπάρχει όταν η συμπεριφορά του υπαλλήλου αποκλίνει ουσιωδώς της κατά τις συναλλαγές απαιτούμενης στοιχειώδους επιμέλειας του μέσου συντεού ανθρώπου στον κύκλο της επαγγελματικής και κοινωνικής δραστηριότητάς του.

Ετέρα αναγκαία προϋπόθεση για τη θεμελίωση της αστικής ευθύνης του υπαλλήλου, πέραν της υπαιτιότητας αυτού σε βαθμό δόλου ή βαρείας αμελείας, είναι η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της δόλιας ή βαρέως αμελούς συμπεριφοράς (πράξης ή παράλειψης) αυτού και της επελθούσας ζημίας (Ολομ. Ελ. Συν. 730, 446/2012, 1688/2011). Περαιτέρω, κατά την έννοια των προεκτεθεισών διατάξεων, θετική ζημία ν.π.δ.δ., αποκαταστατέα από τον προεκτεθεισών διατάξεων, θετική ζημία ν.π.δ.δ., αποκαταστατέα από τον υπάλληλο που την προξένησε κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών του καθηκόντων, συνιστά η ελάττωση της υφιστάμενης (κινητής ή ακίνητης) περιουσίας του νομικού προσώπου, είτε ως μείωση του ενεργητικού, είτε ως αύξηση του παθητικού αυτής (Ολομ. Ελ. Συν. 730, 446/2012, 2331/2011). Τέλος, για τη συνδρομή των προϋποθέσεων της αστικής ευθύνης του υπαλλήλου και τον καταλογισμό του με τη θετική ζημία που προξένησε αποφαίνεται το Ελεγκτικό Συνέδριο, ύστερα από αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας. Η εσφαλμένη δε υπαγωγή των διαπιστωθέντων από το αρμόδιο Τμήμα πραγματικών περιστατικών στις έννοιες της υπαιτιότητας (δόλου ή βαρείας αμελείας) και της ζημίας, που είναι κρίση νομική, υπόκειται στον αναρτικό έλεγχο της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Ολ. Ελ. Συν. 730, 446/2012, 1688/2011).

V.A.1. Το άρθρο 2 του -ισχύοντος κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα- π.δ/τος 67/2000 (φ. Α' 58/9.3.2000) «Καθορισμός υποχρεώσεων των ασφαλιστικών οργανισμών, των θεραπόντων και ελεγκτών ιατρών και των φαρμακοποιών και επιβολή κυρώσεων για παράβαση των υποχρεώσεων», που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 20 παρ. 7 του ν. 2458/1997 (φ. Α'

15), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 23 του ν. 2737/1999 (φ. Α' 174), ορίζει ότι: «Α. Οι θεράποντες ιατροί, σύμφωνα με τον κανονισμό περίθαλψης του Δημοσίου και κάθε ασφαλιστικού οργανισμού, κατά τη συνταγογράφηση στους ασφαλισμένους υποχρεούνται: 1. Να ενεργούν σύμφωνα με τους κανόνες της ιατρικής ηθικής και της δεοντολογίας. 2. Να εφαρμόζουν τα προβλεπόμενα στους κανονισμούς ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης του Δημοσίου και των ασφαλιστικών οργανισμών και να τηρούν τους όρους των συμβάσεών τους. 3. Να ελέγχουν το βιβλιário υγείας και να διαπιστώνουν εάν το πρόσωπο που προσέρχεται για εξέταση ταυτίζεται με αυτό που αναγράφεται ή εικονίζεται στο βιβλιário υγείας βεβαιώνοντας ότι υπάρχει ασφαλιστική ικανότητα. 4. Να εξετάζουν τον ασφαλισμένο πριν χορηγήσουν τη συνταγή ... 6. Να συνταγογραφούν ιδιοσκευάσματα φαρμακευτικής δράσης σχετικής με τη νόσο και μόνο για νοσήματα της ειδικότητάς τους. 7. Να ελέγχουν από το βιβλιário υγείας τυχόν προηγούμενη φαρμακευτική αγωγή για την ίδια νόσο, ώστε να αποφεύγεται η συνταγογράφηση ιδιοσκευασμάτων ή δραστική ουσία των οποίων έχει αποδειχθεί αναποτελεσματική για τον συγκεκριμένο ασθενή ή ακατάλληλη για την περίπτωση του. 8. Να μην επαναλαμβάνουν τη συνταγή φαρμάκων, εφόσον από τη δοσολογία και το χρόνο λήψης δεν δικαιολογείται η ανάλωση των χορηγηθέντων με την προηγούμενη συνταγή. 9. Να συμπληρώνουν ευανάγνωστα και με ακρίβεια όλα τα στοιχεία επί του εντύπου της συνταγής και να αναγράφουν το ποσοστό συμμετοχής (%) του ασφαλισμένου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 1902/1990 και του άρθρου 34 του ν. 2676/1999, όπως ειδικότερα ισχύουν κάθε φορά. ... 10. Να αναγράφουν μόνο ένα

εμβαλλάγιο στις περιπτώσεις οξέων περιστατικών όταν εκτιμούν ότι η διάγνωση δεν είναι απόλυτα ασφαλής και κρίνουν ότι για το λόγο αυτό δεν υπάρχει βεβαιότητα για την αποτελεσματικότητα της θεραπείας. Περισσότερα του ενός εμβαλλάγιου και μέχρι δύο συνταγογραφούνται μόνο εφόσον κρίνεται απολύτως αναγκαίο, συγκεκριμένη θεραπευτική αγωγή του ασθενούς να συνεχισθεί για χρονικό διάστημα, για το οποίο δεν επαρκεί το ένα εμβαλλάγιο. 11. Να χορηγούν «επαναλαμβανόμενη συνταγή» τρίμηνης διάρκειας μόνο για παθήσεις της ειδικότητάς τους στους ασθενείς ασφαλισμένους που πάσχουν από χρόνιες παθήσεις και ακολουθούν σταθερή θεραπευτική αγωγή. Για την εν λόγω συνταγή χρησιμοποιούνται τρία συνεχή φύλλα του συνταγολογίου. Το κάθε φύλλο της επαναλαμβανόμενης συνταγής αριθμείται από τον ιατρό, ο οποίος και αναγράφει στο κάθε ένα από αυτά τις λέξεις «επαναλαμβανόμενη συνταγή». Το κάθε φύλλο εκτελείται χωριστά ανά μήνα από το φαρμακοποιό. ... 12. Να μην προτρέπουν με οποιονδήποτε τρόπο τους ασφαλισμένους να εκτελούν τις εκδιδόμενες συνταγές σε συγκεκριμένο φαρμακείο και να μην προσκομίζουν οι ίδιοι τις συνταγές στο φαρμακείο για εκτέλεση. ... Γ. Με αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων του Δημόσιου και των ασφαλιστικών οργανισμών καταλογίζεται σε βάρος του ιατρού η ζημία που επήλθε στο Δημόσιο και στον ασφαλιστικό οργανισμό, εξαιτίας της μη τήρησης των υποχρεώσεων του παρόντος άρθρου».

V.A.2. Το άρθρο 1 του π.δ/τος 88/1998 «Έντυπο συνταγής φαρμάκων για Δημόσιο και ασφαλιστικούς οργανισμούς» (φ. Α' 82) ορίζει ότι: «Καθιερώνεται ενιαίο έντυπο καταγραφής και χορήγησης φαρμάκων (συνταγή) που

χρησιμοποιείται υποχρεωτικά από το Δημόσιο και όλους τους φορείς και κλάδους ασφάλισης ασθένειας, ανεξάρτητα από την ονομασία και τη νομική τους μορφή, αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.» Το άρθρο 2 του ίδιου διατάγματος ορίζει ότι: «1. Κάθε φορέας για την εξυπηρέτηση της συνταγογράφησης των ασφαλισμένων εκδίδει συνταγολόγια (μπλοκ συνταγών) 100 φύλλων εκ των οποίων τα 50 είναι πρωτότυπα χρώματος λευκού και τα 50 αντίγραφα χρώματος κίτρινου. ... 2. Σε κάθε σελίδα αναγράφονται υποχρεωτικά τα ακόλουθα στοιχεία. Α. Πρώτη σελίδα: α. Επικεφαλίδα με τον τίτλο «Συνταγή». β. Αύξων αριθμός συνταγής. γ. Ο ασφαλιστικός φορέας του ασθενούς, ο αριθμός μητρώου του ασφαλισμένου και ο κωδικός μέλους. δ. Η υπηρεσία που εκδίδει τη συνταγή και ο κωδικός αυτής, εφόσον υπάρχει. Σε περίπτωση εκδόσεως από ιδιώτη ιατρό θα αναγράφεται η ένδειξη «συμβεβλημένος ή μη ιατρός». ε. Στοιχεία ασφαλισμένου: ονοματεπώνυμο, έτος γεννήσεως, φύλο, διεύθυνση μόνιμης κατοικίας και τηλέφωνο. στ. Διάγνωση της ασθένειας για την οποία χορηγούνται τα φάρμακα. ζ. Κωδικός ιατρού που εκδίδει τη συνταγή, ο οποίος είναι ο αριθμός μητρώου του στο φορέα που υπηρετεί ή εφόσον δεν υπάρχει, ο αριθμός μητρώου του στο ΤΣΑΥ. η. Τα χορηγούμενα φάρμακα, που μπορεί να είναι μέχρι 3 σε κάθε συνταγή και μέχρι 2 εμβαλλάγια ανά ιδιοσκεύασμα, με οδηγία για τη λήψη ενός εκάστου και το ποσοστό συμμετοχής του ασφαλισμένου σε κάθε φάρμακο. Ο περιορισμός της ποσότητας δεν ισχύει για τις συσκευασίες που περιέχουν μία δόση, για συσκευασίες ιδιοσκευασμάτων απαραίτητων για φαρμακοτεχνικές εργασίες, για τις επαναλαμβανόμενες θεραπείες στις περιπτώσεις χρόνιων

παθήσεων και για τις συνταγές εξωτερικών ασθενών που εκτελούνται στα φαρμακεία του ΙΚΑ και στα κρατικά νοσοκομεία. Σε περιπτώσεις μειωμένης συμμετοχής το ποσοστό πρέπει να βεβαιώνεται από τον ιατρό με την υπογραφή και τη σφραγίδα του στην αντίστοιχη θέση. θ. Ημερομηνία έκδοσης της συνταγής, υπογραφή του ιατρού και σφραγίδα στην οποία να αναφέρεται η ειδικότητά του. ι. Ημερομηνία έγκρισης, υπογραφή και σφραγίδα του ελεγκτή ιατρού, εφόσον η θεώρηση είναι απαραίτητη. ια. Η ποσότητα, η τιμή μονάδος, η συνολική αξία κάθε φαρμάκου, η συμμετοχή του ασφαλισμένου, τα μερικά σύνολα ανά ποσοστό συμμετοχής, η συνολική αξία των φαρμάκων και το πληρωτέο ποσό. ιβ. Υπογραφή του παραλήπτη. ... 3. Το συνταγολόγιο τυπώνεται από τον ασφαλιστικό φορέα και χορηγείται σε κάθε άμεσα ή έμμεσα ασφαλισμένο... Το συνταγολόγιο βρίσκεται στην κατοχή του ασφαλισμένου, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την προσκόμιση του στον θεράποντα ιατρό. Κατά τη χρήση του συνοδεύεται απαραίτητα από το βιβλιário υγείας του ασφαλισμένου.»

V.A.3. Τέλος, το άρθρο 19 του ν. 1902/1990 (φ. Α, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί με το ν. 2676/1999, ορίζει τα εξής: «Στις δαπάνες εξωνοσοκομειακής φαρμακευτικής περίθαλψης, που παρέχουν στους ασφαλισμένους, συνταξιούχους και τα μέλη των οικογενειών τους το Δημόσιο και κάθε ασφαλιστικός φορέας, ανεξάρτητα από την ονομασία και τη νομική του μορφή, καθορίζεται συμμετοχή του δικαιούχου περίθαλψης σε ποσοστό 25% της διατιμημένης αξίας του φαρμάκου. 2. Από τη συμμετοχή της παραγράφου 1 εξαιρούνται τα φάρμακα για χρόνιες παθήσεις, μητρότητα, εργατικά ατυχήματα και για τις επιπλοκές της μεσογειακής αναιμίας. Επίσης εξαιρούνται της

συμμετοχής: α) τα αντιρετροϊκά φάρμακα που χορηγούνται στους HIV θετικούς ασθενείς ασφαλισμένους και συνταγογραφούνται από τα αναγνωρισμένα κέντρα αναφοράς για τη διάγνωση του AIDS και τις αναγνωρισμένες νοσοκομειακές μονάδες ειδικών λοιμώξεων και β) όλα ανεξαιρέτως τα φάρμακα που είναι απαραίτητα για τους ασφαλισμένους που υποβάλλονται σε μεταμόσχευση συμπαγών ή ρευστών οργάνων».

V.B. Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις συνάγεται, πλην άλλων, ότι η συνταγογράφηση από τους θεράποντες ιατρούς του Ι.Κ.Α. πρέπει να διενεργείται σύμφωνα με τους κανόνες της ιατρικής ηθικής και δεοντολογίας, με σκοπό αφενός την αποκατάσταση της υγείας των ασθενών ασφαλισμένων με τη χορήγηση των κατάλληλων και αυστηρώς αναγκαίων φαρμάκων και άλλων θεραπευτικών μέσων και αφετέρου την αποτροπή πρόκλησης ζημίας στον ασφαλιστικό οργανισμό και κατασπατάλησης των πόρων του μέσω της άσκοπης και παράνομης χορήγησης φαρμάκων και λοιπών θεραπευτικών σκευασμάτων. Ειδικότερα, οι θεράποντες ιατροί οφείλουν, μεταξύ άλλων, αφού επαληθεύσουν την ασφαλιστική ικανότητα του προσερχόμενου προς εξέταση ή συνταγογράφηση με ταυτοποίηση αυτού προς το αναγραφόμενο στο εκδοθέν από το ΙΚΑ βιβλιário ασθενείας πρόσωπο, να εξετάζουν τον ασφαλισμένο με τις κατάλληλες ιατρικές μεθόδους, ώστε να καταλήγουν σε διάγνωση τυχόν υπάρχουσας πάθησης, αν κρίνουν δε αναγκαία τη χορήγηση φαρμάκων για την αντιμετώπιση αυτής, υποχρεούνται να προβούν σε έκδοση της συνταγής κατά τους προβλεπόμενους τύπους και με ορθολογικό τρόπο, κατ' αιτιολόγηση της ανάγκης χορήγησής τους με κάθε πρόσφορο τρόπο, πριν από τη χορήγηση της

συνταγής. Οφείλουν δε να συνταγογραφούν φαρμακευτικά σκευάσματα σχετικά με τη νόσο του ασθενούς που προσέρχεται ενώπιον τους και μόνο για νοσήματα της ειδικότητάς τους, να μην επαναλαμβάνουν τη συνταγή, εφόσον από τη δΟΣολογία και το χρόνο λήψης δεν δικαιολογείται η ανάλωση των ήδη χορηγηθέντων με προηγούμενη συνταγή φαρμάκων, να συμπληρώνουν ευανάγνωστα και με ακρίβεια όλα τα στοιχεία επί του εντύπου της συνταγής και να αναγράφουν το ποσοστό συμμετοχής (%) του ασφαλισμένου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 1902/1990 και του άρθρου 34 του ν. 2676/1999, όπως ισχύουν κάθε φορά, να συνταγογραφούν μέχρι τρία φάρμακα σε κάθε συνταγή και μέχρι δύο εμβλλάγια ανά φάρμακο και να χορηγούν «επαναλαμβανόμενη συνταγή» τρίμηνης διάρκειας μόνο για παθήσεις της ειδικότητάς τους στους ασθενείς ασφαλισμένους που πάσχουν από χρόνιες παθήσεις και ακολουθούν σταθερή θεραπευτική αγωγή και, τέλος, να μην προτρέπουν με οποιονδήποτε τρόπο τους ασφαλισμένους να εκτελούν τις συνταγές σε συγκεκριμένο φαρμακείο, αλλά ούτε και να προσκομίζουν οι ίδιοι τις συνταγές στο φαρμακείο για εκτέλεση. Η υπαίτια παράβαση των ως άνω κανόνων και η μη τήρηση της προβλεπόμενης διαδικασίας για τη συνταγογράφηση φαρμάκων από τον θεράποντα ιατρό του ΙΚΑ προκαλεί ζημία στον ασφαλιστικό οργανισμό ύψους αντίστοιχου προς το ποσό της φαρμακευτικής δαπάνης, με την οποία επιβαρύνεται το ΙΚΑ, εξαιτίας της πληρωμής πλημμελώς συνταγογραφηθέντων φαρμάκων ή ιδιοσκευασμάτων, για τα οποία δεν πιστοποιήθηκε προσκόνητος η αναγκαιότητα χορήγησής τους, η

οποία (ζημία) είναι καταλογιστέα από το προς τούτο αρμόδιο όργανο εις βάρος του θεράποντος ιατρού και υπέρ του Ιδρύματος.

VI. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το δικάσαν Τμήμα, λαμβάνοντας υπόψη ιδίως την από 23.10.2003 έκθεση ελέγχου που διενεργήθηκε από τους ελεγκτές της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Υπηρεσιών Υγείας επί των συνταγολογίων του ιατρού ..... (τότε πρώτου των καθ' ων και ήδη αναιρεσειόντος), την από 26.11.2003 έκθεση της ειδικής έκτακτης επιτροπής μελέτης συνταγογραφίας ιατρών και την 362/6.12.2004 έκθεση ένορκης διοικητικής εξέτασης που διενεργήθηκε από τον Διευθυντή του 1^{ου} Νοσοκομείου του Ι.Κ.Α. .... δέχτηκε, κατά την ανέλεγκτη ανακριτικά περί τα πράγματα κρίση του, τα ακόλουθα: Ο ήδη αναιρεσειών υπηρετούσε, με την ειδικότητα του νευρολόγου-ψυχίατρου, κατά το χρονικό διάστημα από τον Απρίλιο του 1999 μέχρι τον Οκτώβριο του 2003, στη Νομαρχιακή Μονάδα Υγείας Αθηνών του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Με την έναρξη λειτουργίας του μηχανογραφικού κέντρου επεξεργασίας συνταγών φαρμάκων στις αρχές του έτους 2003 καταδείχτηκε υπερβολικά αυξημένη συνταγογράφηση από τον ανωτέρω ψυχίατρο. Κατά τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο του έτους 2003 ο εν λόγω ιατρός ανέγραφε στα συνταγολόγια των ασθενών – ασφαλισμένων, που τον επισκέπτονταν στη Νομαρχιακή Μονάδα Υγείας Αθηνών, υπερβολικές ποσότητες φαρμάκων, κατά πολύ μεγαλύτερες από τις οριζόμενες στο π.δ. 88/1998, βάσει ημερησίων δόσεων που υπερέβαιναν κατά πολύ τις ενδεδειγμένες από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων δόσεις, όπως οι υπερβάσεις αυτές

αναλυτικά παρατίθενται ανά σκεύασμα στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, από την οποία προκύπτει ότι για ορισμένα από τα αναφερόμενα φάρμακα οι συνταγογραφούμενες δόσεις υπερέβαιναν τις ανώτερες συσυστώμενες από τον ΕΟΦ δόσεις ακόμη και έξι φορές για φάρμακα όπως τα cosmoril και resostyl ή εννέα φορές για το φάρμακο hobaticam, χωρίς παράλληλα να αναγράφει τις εν λόγω συνταγές στα βιβλιάρια υγείας των ασφαλισμένων. Με βάση τα προεκτεθέντα, το Τμήμα κατέληξε στην κρίση ότι ο ήδη αναιρεσειών χορήγησε υπερβολική ποσότητα φαρμάκων κατά ιατρικούς μη ενδεδειγμένη και επικίνδυνη για την υγεία των ασθενών συνταγογράφηση και συγκεκριμένα συνταγογραφούσε φάρμακα είτε καθ' υπέρβαση της ανώτατης επιτρεπόμενης δόσης (κατηγορία Α') είτε κατά μη ενδεδειγμένη συνδυαστική συνταγογράφηση δύο ή περισσότερων κατηγοριών αντιεγκεωτικών σκευασμάτων (κατηγορία Β'), με αποτέλεσμα να προκαλέσει ζημία στο ΙΚΑ ανερχόμενη στο ποσόν των 295.894,43 ευρώ.

Πέραν δε τούτου ο ίδιος, όπως δέχθηκε το Τμήμα, συστηματικά ανέγραφε στις συνταγές που εξέδιδε μηδενικό ποσοστό συμμετοχής του ασφαλισμένου, κατά παράβαση των ισχυουσών διατάξεων, που προέβλεπαν για τα συγκεκριμένα φάρμακα, όπως αυτά αναλυτικά αναφέρονται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ανά ονομασία φαρμάκου, ποσότητα και τιμή μονάδος, ποσοστά συμμετοχής ασφαλισμένου είτε 25% είτε 10%, με αποτέλεσμα το ΙΚΑ να υποστεί ζημία, από τη μη νόμιμη αναγραφή ποσοστού συμμετοχής 0% και τη συνακόλουθη μη νόμιμη παρακράτηση της προβλεπόμενης συμμετοχής του ασφαλισμένου (κατηγορία Γ'), ανερχόμενη στο

ποσό των 98.348,85 ευρώ, όπως αυτό αναφερόταν στην αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας. Πλην όμως, δοθέντος ότι συγκεκριμένη ποσότητα των σκευασμάτων της κατηγορίας αυτής, η οποία αναλυτικά αναφέρεται ανά σκεύασμα στην προσβαλλόμενη απόφαση, είχε ήδη συμπεριληφθεί στο προηγούμενο κεφάλαιο που αφορά τη χορήγηση υπερβολικής ποσότητας φαρμάκων (κατηγορίες Α' και Β') και μάλιστα με το σύνολο της αξίας τους, η ζημία του Ι.Κ.Α. περιορίστηκε από το Τμήμα μόνο στην αξία των σκευασμάτων εκείνων που δεν εμπίπτουν στην υπερβολική συνταγογράφηση. Ειδικότερα το ύψος της ζημίας του Ι.Κ.Α. από τη συγκεκριμένη αιτία, ήτοι τη μη αναγραφή ορθού ποσοστού συμμετοχής, τελικώς προσδιορίστηκε στο ποσόν των 30.621,18 ευρώ.

VII. Με βάση τις πραγματικές αυτές παραδοχές το δικάσαν Τμήμα έκρινε περαιτέρω ότι ο τότε καθ' ου και ήδη αναιρεσειών είναι υπαίτιος σε βαθμό δόλου έναντι του Ι.Κ.Α. για τη θετική ζημία που προξένησε κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών του καθηκόντων, με τη συνταγογράφηση υπερβολικής ποσότητας φαρμάκων και τη μη αναγραφή του ορθού ποσοστού συμμετοχής των ασφαλισμένων, η οποία ανέρχεται σε 326.515,61 ευρώ (295.894,43 + 30.621,18), ποσό κατά το οποίο ελαττώθηκαν τα περιουσιακά στοιχεία του Ιδρύματος. Το δικάσαν Τμήμα την κρίση του ότι ο τότε καθ' ου και ήδη αναιρεσειών βαρύνεται για την πρόκληση της ως άνω ζημίας με υπαιτιότητα σε βαθμό δόλου, στήριξε, μεταξύ άλλων, στο ότι αυτός κατά το χρονικό διάστημα από 1.3.2003 έως και 31.5.2003 προέβαινε συστηματικά στη συνταγογράφηση υπερβολικών ποσοτήτων φαρμάκων με αναγραφή μεγάλου αριθμού

εμβαλλαγίων καθ' υπέρβαση της ενδεδειγμένης από τον Ε.Ο.Φ. δοσολογίας και με την αναγραφή μηδενικού ποσοστού συμμετοχής ασφαλισμένου αντί του ορθού ποσοστού συμμετοχής εκ 10% ή 25%, κατά περίπτωση, στο ότι οι συνταγές αυτές δεν αναγράφονταν στα βιβλιάρια υγείας των ασφαλισμένων, παρά μόνο στα συνταγολόγια, και εκτελούνταν σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα (κατά ποσοστό 93%) από δυο μόνον φαρμακεία ..... , ότι είτε χορηγούσε τις συνταγές αυτές στους ασφαλισμένους του Ιδρύματος χωρίς να λαμβάνει υπόψη του το συμφέρον των ασθενών και τον κίνδυνο πρόκλησης σοβαρής βλάβης στην υγεία τους, είτε ανέγραφε τα συγκεκριμένα φάρμακα στις προαναφερθείσες ποσότητες γνωρίζοντας ότι οι ασφαλισμένοι δεν θα εκτελούσαν οι ίδιοι τις συνταγές και δεν θα προμηθεύονταν τα φάρμακα αυτά, με σκοπό να τα καρπωθεί ο ίδιος, ότι από τη συχνότητα αναγραφής συγκεκριμένων φαρμάκων ορισμένων εταιρειών ..... και τη σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα εκτέλεση των συνταγών, οι οποίες περιείχαν τα φάρμακα αυτά, από τα προαναφερόμενα δύο φαρμακεία, συνάγεται ότι είχε έλθει σε παράνομη συμφωνία με τις φαρμακευτικές αυτές εταιρείες και τα ως άνω φαρμακεία, με σκοπό να προσπορισθεί ίδιον όφελος (είσπραξη ποσοστών επί των πωλήσεων των φαρμάκων των εταιρειών και επί των συνταγών που εκτελούνταν από τα συγκεκριμένα φαρμακεία) μέσω της χορήγησης υπερβολικής ποσότητας φαρμάκων -εκδοχή που ενισχύεται από το γεγονός της μη αναγραφής του ποσοστού συμμετοχής στα συνταγολόγια (και τούτο διότι γνώριζε ότι τις συνταγές δεν θα τις εκτελούσαν οι ίδιοι ασφαλισμένοι, οι οποίοι θα είχαν υποχρέωση να καταβάλουν τη συμμετοχή τους), αλλά και από το

γεγονός ότι κανένας από τους ασφαλισμένους ασθενείς, που είχαν επισκεφθεί το συγκεκριμένο ιατρό και για τους οποίους είχαν συνταγογραφηθεί τα συγκεκριμένα φάρμακα σε υπερβολικές ποσότητες, οι οποίοι εν συνέχεια εξετάστηκαν στο πλαίσιο του διενεργηθέντος από τους ελεγκτές της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Υπηρεσιών Υγείας ελέγχου και της διεξαχθείσας ένορκης διοικητικής εξέτασης, δεν είχε εκτελέσει τις επίμαχες συνταγές και δεν είχε αγοράσει τα συγκεκριμένα φάρμακα.

VIII. Ο νυν αναιρεσείων είχε προβάλει ενώπιον του Τμήματος ότι δεν συντρέχει εν προκειμένω περίπτωση αναγραφής υπερβολικής ποσότητας φαρμάκων, διότι η υποδεικνυόμενη από τον Ε.Ο.Φ. δοσολογία είναι ενδεικτική, το δικάσαν όμως Τμήμα απέρριψε τον προβληθέντα από τον τότε καθού με το από 13.10.2008 υπόμνημά του ισχυρισμό, με την αιτιολογία ότι η προτεινόμενη από τον Ε.Ο.Φ. δοσολογία συνιστά και τη μέγιστη επιτρεπόμενη δόση, υπέρβαση της οποίας μπορεί να χωρήσει σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις και κατόπιν ειδικής αιτιολόγησης, η οποία σε κάθε περίπτωση πρέπει να αναγράφεται τόσο στο συνταγολόγιο όσο και στο βιβλιάριο του ασφαλισμένου, προϋπόθεση που δεν τηρήθηκε εν προκειμένω. Επίσης το προβληθέν ενώπιον του Τμήματος επιχείρημα αυτού ότι η εκτέλεση των συνταγών από τα συγκεκριμένα φαρμακεία οφείλεται στη χωρική εγγύτητα των τελευταίων προς τη Νομαρχιακή Μονάδα Υγείας Αθηνών του Ι.Κ.Α., στην οποία αυτός δεχόταν τους ασθενείς, απερρίφθη από το Τμήμα, με την αιτιολογία ότι μόνον οι συνταγές που εξέδιδε ο ίδιος εκτελούντο σχεδόν αποκλειστικά από τα συγκεκριμένα φαρμακεία (75% των συνταγών και 93% των χορηγούμενων

εμβαλλαγίων), ενώ αντίθετα οι συνταγές που εξέδιδαν άλλοι συνάδελφοί του ιατροί της ίδιας Νομαρχιακής Μονάδας Υγείας (αλλά και όσες εξέδιδε ο ίδιος χωρίς να αναγράφει υπερβολικές ποσότητες φαρμάκων παρά μόνον τις ενδεδειγμένες ποσότητες για βραχυχρόνια θεραπεία) παρουσίαζαν εντελώς φυσιολογική κατανομή και εκτελούνταν κατά τυχαίο τρόπο από διάφορα φαρμακεία της πρωτεύουσας (βλ. σχετ. σελ. 11 έως και 15 της 362/6.12.2004 έκθεσης ένορκης διοικητικής εξέτασης). Επίσης, ο ισχυρισμός αυτού ότι η αναγραφή υπερβολικής ποσότητας φαρμάκων οφειλόταν στο γεγονός ότι σε αρκετές περιπτώσεις χορηγούσε τριμηνιαίες συνταγές απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι σε όλες τις συνταγές ανέγραφε αυτός την ένδειξη «χρόνια νόσος θεραπεία μηνός» (βλ. σελ. 17 παρ. Δ της ως άνω έκθεσης), γεγονός που υποδηλώνει ότι η συνταγή αφορούσε μηνιαία χορήγηση, ενώ για τριμηνιαία συνταγή έπρεπε να είχε ακολουθηθεί η διαδικασία της επαναλαμβανόμενης συνταγής (άρθρο 2 παρ. 11 π.δ/τος 67/2000), πράγμα το οποίο δεν συνέβη εν προκειμένω. Τέλος δε, και ο ισχυρισμός του ότι η αναγραφή μηδενικού ποσοστού αντί του ορθού ποσοστού συμμετοχής των ασφαλισμένων οφείλεται στην ύπαρξη οργανικού ψυχοσυνδρόμου σε όλους τους ασθενείς του, πάθηση που ομοιάζει προς παραπληγία ή τετραπληγία, οι πάσχοντες από την οποία εξαιρούνται από την υποχρέωση καταβολής συμμετοχής, απερρίφθη με την αιτιολογία ότι, ακόμη και αν ήθελε γίνει δεκτό ότι το «οργανικό ψυχοσύνδρομο» συνιστά τετραπληγία, η εξαίρεση του ασθενή από τη συμμετοχή περιλαμβάνει μόνο τα ψυχοφάρμακα που αποσκοπούν στη θεραπεία του (και τα οποία ούτως ή άλλως εξαιρούνται γιατί αφορούν χρόνιες παθήσεις) και δεν αφορά τα λοιπά

φάρμακα, για τα οποία και αιτείται ο καταλογισμός του, ενώ περαιτέρω η αιτιολογία περί «τετραπληγίας» θα έπρεπε σε κάθε περίπτωση να αναγράφεται τόσο στο συνταγολόγιο όσο και στο βιβλιάριο υγείας του ασθενούς ασφαλισμένου, προκειμένου να παρίσταται αιτιολογημένη η μηδενική συμμετοχή του τελευταίου και να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος από τους ελεγκτές ιατρούς. Με βάση τις ανωτέρω παραδοχές το δικάσαν Τμήμα κατέληξε στην εν μέρει παραδοχή της από 15.3.2005 αίτησης του Γενικού Επιτρόπου ως προς τον νυν αναιρεσείοντα και την απόρριψη της ως αόριστης ως προς τους ελεγκτές του ΙΚΑ, κατά των οποίων επίσης εστρέφето, και, περαιτέρω, στον καταλογισμό του ήδη αναιρεσείοντος με το συνολικό ποσό των 326.515,61 ευρώ υπέρ του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, λόγω ισόποσης ζημίας που προκάλεσε σε αυτό.

IX. Ενόψει αυτών, ορθώς το δικάσαν Τμήμα ερμήνευσε τις προδιαληφθείσες ουσιαστικές διατάξεις που διέπουν την επίδικη έννομη σχέση και δεν έσφαλε κατά την εφαρμογή τους. Ειδικότερα, με βάση τα πραγματικά περιστατικά που δέχθηκε, κατά την ανέλεγκτη αναίρετικά περί τα πράγματα κρίση του, ορθώς έκρινε ότι συνέτρεξε δόλος στο πρόσωπο του ήδη αναιρεσείοντος κατά την άσκηση των καθηκόντων του ως θεράποντος ιατρού (ψυχιάτρου) του ΙΚΑ, αφού η συστηματική κατά την ελεγχθείσα χρονική περίοδο τριών μηνών (Μάρτιος, Απρίλιος και Μάιος 2003) συνταγογράφηση από τον ήδη αναιρεσείοντα υπερβολικών ποσοτήτων φαρμάκων καθ' υπέρβαση της ενδεδειγμένης από τον Ε.Ο.Φ. δοσολογίας, η έλλειψη οποιασδήποτε ειδικής αιτιολόγησης για την τυχόν ανάγκη χορήγησης μεγαλύτερης από την

επιτρεπόμενη δόσης, η μη αναγραφή των συνταγών στα βιβλιάρια υγείας των ασθενών ασφαλισμένων, η αναγραφή μηδενικού ποσοστού συμμετοχής των ασφαλισμένων στη δαπάνη των φαρμάκων, χωρίς αναφορά της πάθησης που τυχόν δικαιολογεί την εξαίρεση από τη συμμετοχή, σε συνδυασμό με τη σχεδόν αποκλειστική εκτέλεση των συνταγών αυτών από δύο συγκεκριμένα φαρμακεία και τη συχνότητα αναγραφής φαρμάκων δύο εταιρειών, καθώς και την μαρτυρία των ασφαλισμένων ότι δεν εκτέλεσαν τις επίμαχες συνταγές, καθιστά πράγματι υπαίτια σε βαθμό δόλου τη συμπεριφορά του αναιρεσείοντος, ο οποίος, όπως ορθώς έκρινε περαιτέρω το δικάσαν Τμήμα, με την ως άνω υπαίτια συμπεριφορά του επέφερε ζημία στο Ι.Κ.Α., μειώνοντας την περιουσία του κατά το ποσό του κόστους των πλημμελώς (καθ' υπέρβαση της ενδεδειγμένης δΟΣΟΛΟΓΙΑΣ και χωρίς το νόμιμο ποσοστό συμμετοχής του ασφαλισμένου) συνταγογραφηθέντων φαρμάκων, ως προς τα οποία αναλυτικά αναφέρονται ανά σκεύασμα τα επιπλέον συνταγογραφηθέντα εμβλλάγια, όπως η υπέρβαση προκύπτει από την αναλυτική σύγκριση της ανώτατης ενδεδειγμένης δόσης ανά σκεύασμα με την πράγματι καταγραφείσα στα συνταγολόγια από τον αναιρεσείοντα δόση (κατηγορίες Α' και Β' στη σκέψη VI της παρούσας), και επίσης αναλυτικά ανά σκεύασμα η ποσότητα και η τιμή μονάδας των συνταγογραφηθέντων φαρμάκων, για τα οποία δεν ανέγραψε στο συνταγολόγιο ποσοστό συμμετοχής του ασφαλισμένου.

Χ. Κατόπιν αυτών, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο λόγος αναιρέσης, με τον οποίο αυτός προσάπτει στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι εσφαλμένα ερμήνευσε και πλημμελώς εφάρμοσε τις ουσιαστικές διατάξεις του άρθρου 46

παρ. 10 του π.δ/τος 774/1980 σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 2 του π.δ/τος 67/2000, των άρθρων 1 και 2 του π.δ/τος 88/1998 και του άρθρου 19 του ν. 1902/1990, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 34 του ν. 2676/1999, κατά το μέρος που δέχτηκε τη συνδρομή υπαιτιότητας σε βαθμό δόλου στο πρόσωπό του και την ύπαρξη ζημίας στο Ι.Κ.Α.

Οι ειδικότεροι δε ισχυρισμοί του αναιρεσείοντος ότι είχε φόρτο εργασίας που δεν του επέτρεπε, κατά παράβαση των οικείων κανονισμών, να αναγράφει την αιτιολογία της δΟΣΟΛΟΓΙΑΣ, ότι υπήρχε πρακτική συνταγογράφησης για την κάλυψη αναγκών χρονικού διαστήματος μεγαλύτερου του μηνός, προκειμένου να αποφορτίζονται τα ιατρεία από συχνές επισκέψεις των ιδίων ασθενών και να εξυπηρετούνται όσοι από αυτούς δεν μπορούσαν εύκολα να μετακινηθούν, ότι εκ παραδρομής δεν ανέγραφε την φαρμακευτική θεραπεία τριμήνου σε τρεις συνεχείς (επαναλαμβανόμενες) συνταγές, αλλά σε μία μόνο συνταγή, ότι δεν υπήρχε χώρος στα συνταγολόγια για την αναγραφή αιτιολογιών και ότι συγγενιστός υπέλαβε ότι το «οργανικό ψυχοσύνδρομο» που είχαν οι ασθενείς του ομοιάζει με την «παραπληγία - τετραπληγία» και δικαιολογεί, ως εκ τούτου, τη μηδενική συμμετοχή των ασφαλισμένων στη σχετική δαπάνη, με τους οποίους (ισχυρισμούς) κατατείνει να πλήξει τις παραδοχές της προσβαλλόμενης απόφασης περί συνδρομής στο πρόσωπό του υπαιτιότητας και ύπαρξης ζημίας στο Ι.Κ.Α., είναι επίσης απορριπτέοι, καθόσον πρόκειται για πραγματικούς ισχυρισμούς, που προβάλλονται απαραδέκτως στην κατ' αναιρέση δίκη, κατά την οποία ελέγχεται η προσβαλλόμενη απόφαση μόνον ως προς τα τυχόν νομικά

σφάλματα της, ενώ τα διαπιστωθέντα από αυτήν πραγματικά περιστατικά γίνονται ανελέγκτως δεκτά κατ' αναιρέση.

Περαιτέρω, απορριπτέος ως αβάσιμος είναι ο λόγος αναιρέσης, με τον οποίο ο αιτών προσάπτει στην προσβαλλόμενη απόφαση την πλημμέλεια της παρά το νόμο μη απόρριψης, αντεπαγγέλτως, αλλά και βάσει των προταθέντων ενώπιον του Τμήματος ισχυρισμών του, ως απαράδεκτης, λόγω αοριστίας, της αίτησης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας για τον καταλογισμό του. Ειδικότερα, δοθέντος ότι κατά τα άρθρα 31 παρ. 1 περ. δ' και 47 παρ. 1 του π.δ/τος 1225/1981 το δικόγραφο της κατά το άρθρο 46 αίτησης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας για καταλογισμό σε βάρος υπαλλήλου ν.π.δ.δ. πρέπει να περιέχει το αντικείμενο του καταλογισμού κατά τρόπο σαφή, ορισμένο και ευσύνοπτο, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι αναγραφόταν αορίστως στην αίτηση το ποσό, κατά το οποίο φέρεται να ζημιώθηκε το Ι.Κ.Α. λόγω της υπερσυνταγογράφησης, και δεν αντιστοιχούσε στην πραγματική ζημία του Ιδρύματος, δοθέντος ότι υπολογίσθηκε με βάση την ενδεδειγμένη δΟΣΟΛΟΓΙΑ, χωρίς να ληφθούν υπόψη οι περιπτώσεις όπου υπήρχε ειδικός λόγος για χορήγηση μεγαλύτερης δόσης και οι περιπτώσεις όπου τα χορηγηθέντα φάρμακα προορίζονταν για θεραπεία τριμήνου ή και μεγαλύτερου χρονικού διαστήματος, δεν αναφερόταν «επακριβώς και αναλυτικά για κάθε φάρμακο το ύψος των συνταγογραφηθέντων φαρμάκων (σε εμβλλάγια) και ο αριθμός των χαπιών που περιλάμβανε κάθε εμβλλάγιο, έτσι ώστε, σε συνδυασμό με τις αναγραφόμενες στις συνταγές δΟΣΟΛΟΓΙΕΣ, να μπορεί να γίνει ακριβής υπολογισμός των επιπλέον χορηγηθέντων εμβλλαγίων» και δεν υπήρξε διαχωρισμός των περιπτώσεων

εκείνων όπου δικαιολογείτο η μηδενική συμμετοχή των ασφαλισμένων στην φαρμακευτική δαπάνη έναντι εκείνων όπου η σχετική αναγραφή (περί μηδενικής συμμετοχής) ήταν εσφαλμένη. Είναι δε απορριπτέος ο ως άνω ισχυρισμός του, διότι η αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, όπως προκύπτει από την επιτρεπτή κατ' αναιρέση συνολική επισκόπηση του δικογράφου αυτής, δεν έπασχε κατά τούτο αοριστία, καθόσον ανέφερε αναλυτικά ανά φάρμακο τα επιπλέον συνταγογραφηθέντα κουτιά (εμβλλάγια) και την αξία τους, καθώς και αναλυτικά ανά φάρμακο τη ζημία από τη μη παρακράτηση του ορθού ποσοστού συμμετοχής του ασφαλισμένου (βλ. και σκέψη IX της παρούσας), πέραν δε τούτου παρέπεμπε ρητά στις εκθέσεις ελέγχου και το πόρισμα της ένορκης διοικητικής εξέτασης, τα οποία ούτω κατέστησαν περιεχόμενο αυτής. Άλλωστε, θετική ζημία στοιχειοθετείται εκ μόνης της υπαίτιας μη τήρησης εκ μέρους του θεράποντος ιατρού της επιβαλλόμενης εκ του νόμου διαδικασίας παροχής φαρμακευτικής περίθαλψης, εξ αιτίας της οποίας επιβαρύνθηκε το Ι.Κ.Α. με τη δαπάνη των πλημμελώς κατά τα ανωτέρω συνταγογραφηθέντων φαρμάκων (Ολ. Ελ.Συν 730/2012, όπου και μειοψ.), για την παράβαση της οποίας (διαδικασίας) ειδικώς και αναλυτικώς διέλαβε η κριθείσα από το Τμήμα αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας. Συνακόλουθα, το Τμήμα που δίκασε την ως άνω αίτηση στην ουσία της ορθώς έκρινε αυτή ορισμένη και παραδεκτή και δεν υπέπεσε σε παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας.

Τέλος, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος και ο λόγος αναιρέσης περί παράβασης ουσιώδους τύπου της διαδικασίας από το δικάσαν Τμήμα υπό την ειδικότερη αιτίαση της πλημμελούς αιτιολογίας ως προς την απόρριψη των

ενώπιόν του προβληθέντων ισχυρισμών του, με τους οποίους αμφισβητούσε τόσο το ύψος της ζημίας, όσο και τη συνδρομή στο πρόσωπό του οποιουδήποτε βαθμού υπαιτιότητας. Και τούτο, διότι, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης, που προπαρατίθεται, το δικάσαν Τμήμα απέρριψε με πλήρη και νόμιμη αιτιολογία τους ισχυρισμούς αυτούς του ήδη αιτούντος. Κατά το μέρος δε που με το λόγο αυτό ο ανααιρεσίων αμφισβητεί την περί τα πράγματα (ουσιαστική) εκτίμηση του δικάσαντος Τμήματος, χωρίς να πλήττει αυτή καθεαυτή την αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης, είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

Ο ειδικότερος δε ισχυρισμός του αιτούντος, με τον οποίο αμφισβητεί τον υπολογισμό του ύψους της καταλογιστέας εις βάρος του ζημίας του Ιδρύματος, προβάλλοντας ότι δεν αναφερόταν «αναλυτικά για κάθε φάρμακο το ύψος των συνταγογραφηθέντων φαρμάκων (σε εμβιολογία) και ο αριθμός των χαπιών που περιλαμβάνει κάθε εμβιολογία, έτσι ώστε, σε συνδυασμό με τις αναγραφόμενες στις συνταγές δοσολογίες, να μπορεί να γίνει ακριβής υπολογισμός των επιπλέον χορηγηθέντων εμβιολογίων», είναι απορριπτέος, διότι απαραδέκτως προβάλλεται το πρώτον κατ' αναίρεση.

XI. Ακολούθως, εφόσον δεν υπάρχει άλλος λόγος αναίρεσης, η ένδικη αίτηση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της ως αβάσιμη και να διαταχθεί η κατάπτωση του ήδη κατατεθέντος παραβόλου υπέρ του Δημοσίου (άρθρα 61 παρ. 3 και 117 του π.δ/τος 1225/1981, 57 παρ. 3 του ν. 3659/2008 και ήδη άρθρο 73 παρ. 5 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013), μη επιβαλλομένου, κατά την κρίση του

Δικαστηρίου (άρθρο 73 παρ. 5 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο) επιπλέον παραβόλου.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την από 29.7.2010 αίτηση του ..... για αναίρεση της 2347/2009 απόφασης του IV Τμήματος του Δικαστηρίου αυτού. Και

Διατάσσει την υπέρ του Δημοσίου κατάπτωση του κατατεθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 13 Νοεμβρίου 2013.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 7 Ιουνίου 2017.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΝΑΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ